

INSTITUT ZA EKONOMIKU POLJOPRIVREDE, BEOGRAD

Mr Anton Puškarić

**STANJE I TENDENCIJE TRŽIŠTA
KROMPIRA U REPUBLICI SRBIJI**

- Monografija -

Beograd, 2007.

STANJE I TENDENCIJE TRŽIŠTA KROMPIRA U REPUBLICI
SRBIJI
Monografija

Urednik:
Prof. dr Drago Cvijanović

Recenzenti:
Prof. dr Branislav Vlahović
Prof. dr Drago Cvijanović

Izdavač:
Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd
Volgina 15, Beograd, tel: 29-72-858, 29-72-848
Za izdavača: Prof. dr Drago Cvijanović, direktor

Štamparija:
DIS PUBLIC D.O.O. Beograd
Beograd, Braće Jerkovića 111-25, tel: +381 397 97 89

Štampanje monografije je u celini finansirano od strane ministarstva
nauke Republike Srbije.

Predgovor

Monografija „Stanje i tendencije tržišta krompira u Republici Srbiji” napisana je sa ciljem utvrđivanja svih relevantnih elemenata koji su od značaja za sagledavanje domaćeg i međunarodnog tržišta krompira.

Republika Srbija raspolaze povoljnim agroekološkim uslovima koji u potpunosti odgovaraju jednoj visoko kvalitetnoj proizvodnji. Pored agroekoloških uslova postoje i značajne površine pogodne za razvoj ove proizvodnje. Proizvodnja krompira je zastupljena u skoro svim krajevima naše zemlje.

U prvom delu monografije akcenat je na nutritivnoj vrednosti krompira kao prehrambenog proizvoda, ali i privrednom značaju krompira kao važnoj poljoprivrednoj vrsti. Takođe, ukazano je na prirodne uslove koji su potrebni i neophodni za uspešnu proizvodnju krompira, ali i na prirodne uslove koji su karakteristični za Republiku Srbiju.

U drugom delu je analizirano međunarodno tržište krompira u periodu 1996-2005. godina. Analiza obuhvata dinamiku razvitka, kao i variranje površina pod krompirom, visine prinosa i obima proizvodnje. Pored karakteristika proizvodnje analizirana je potrošnja krompira u Evropi, kao i međunarodni promet.

Treći deo monografije obuhvata analizu tržišta krompira u Republici Srbiji, takođe u periodu od 1996 do 2005. godine. Kao i kod međunarodnog tržišta, analizom je obuhvaćena proizvodnja, potrošnja i promet krompira, a navedena obeležja posmatrana su po regionima i okruzima. Međutim, pored toga akcenat je dat na robnost krompira, kao i sve značajniju preradu, odnosno, mogućnost proširenja asortimana prerađevina od krompira.

Na ovom mestu želim da se zahvalim Prof. dr Branislavu Vlahoviću, koji mi je u toku pisanja pružio značajnu pomoć. Takođe, posebnu zahvalnost dugujem Prof. dr Dragu Cvijanoviću, kao i svima koji su mi pomogli prilikom realizacije monografije.

Autor

SADRŽAJ

1. UVOD	7
1.1. NUTRITIVNA VREDNOST KROMPIRA	8
1.2. PRIRODNI USLOVI ZA PROIZVODNJU KROMPIRA	12
1.2.1. Temperatura	12
1.2.2. Padavine	13
1.2.3. Zemljišni uslovi	14
1.3. SORTIMENT KROMPIRA	15
1.4. ZNAČAJ PROBLEMA I CILJ ISTRAŽIVANJA	18
2. IZVORI PODATAKA I METODOLOGIJA RADA	19
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA	21
3.1. MEĐUNARODNO TRŽIŠTE KROMPIRA	21
3.1.1. Površine pod krompirom u Evropi	21
3.1.2. Prinos krompira u Evropi	22
3.1.3. Proizvodnja krompira u Evropi	24
3.1.4. Potrošnja krompira u Evropi	26
3.1.5. Međunarodni promet krompira	28
3.2. TRŽIŠTE KROMPIRA U REPUBLICI SRBIJI	31
3.2.1. Površine pod krompirom u Republici Srbiji	31
3.2.2. Prinos krompira u Republici Srbiji	35
3.2.3. Proizvodnja krompira u Republici Srbiji	40
3.2.5. Robnost proizvodnje krompira	51
3.2.6. Potrošnja krompira	54
3.2.7. Izvoz krompira	57
3.2.8. Prerada krompira	64
4. ZAKLJUČAK	75

5. PRILOG	79
5.1. SPISAK TABELA	86
5.2. SPISAK GRAFIKONA.....	87
5.3. TABELE U PRILOGU RADA	88
5.4. GRAFIKONI U PRILOGU RADA	88
5.5. SPISAK KARTOGRAMA	89
5.6. SPISAK HISTOGRAMA	89
6. LITERATURA.....	90
7. BIOGRAFIJA.....	97

1. UVOD

Proizvodnja krompira ima veliki privredni značaj, kako u manje razvijenim, tako i u privredno visoko razvijenim zemljama. Preko proizvodnje krompira obezbeđuje se jeftina hrana za ishranu seoskog stanovništva. Prema *Stefanoviću (1997)* u manje razvijenim zemljama preko ove proizvodnje stvaraju se uslovi za povećanje zaposlenosti aktivnog poljoprivrednog stanovništva, što je važan način za sticanje prihoda i dohotka na sitnim zemljoradničkim gazdinstvima. Ovo je posebno značajno u proizvodnji hrane u brdsko-planinskim područjima Republike Srbije, gde postoje pogodni prirodni uslovi za proizvodnju ove kulture.

Profit koji je moguće ostvariti proizvodnjom konzumnog krompira, u ravničarskom rejonu, sa navodnjavanjem, iznosi 1.052 eura po hektaru (*Maksimović, 2005.*). Krompir kao važna biljna vrsta, u razvijenim zemljama, predstavlja sirovinsku osnovu. Preko ove kulture se obezbeđuje baza za diverzifikaciju u proizvodnji velikog broja prerađevina. U ovim zemljama krompir podstiče zaposlenost i razvoj robne proizvodnje u poljoprivredi. Ovom proizvodnjom ostvaruje se povezivanje uticaja prirodnih resursa i tehničko tehnoloških dostignuća u stvaranju društvenog proizvoda, što omogućava da se krompir, kao poljoprivredna vrsta, javlja kao značajan faktor regionalnog razvoja, u funkciji povećanja proizvodnje biološki kvalitetne hrane za potrebe tržišta.

Krompir biljka koja, prema *Živkoviću i sar. (1992.)* za našu zemlju, a posebno za brdsko-planinsko područje Srbije ima veliki privredno-ekonomski značaj. Ovo naročito ako se ima u vidu da pojedini delovi brdsko-planinskog područja predstavljaju jedinstvenu geografsko-ekološku oblast sa izuzetno povoljnim uslovima za gajenje krompira. Brdsko-planinsko područje Srbije karakteriše se tokom vegetacionog perioda dovoljno vlažnom i hladnom klimom koja obezbeđuje neprekidan razvoj zdravog i kvalitetnog krompira. Uvođenje krompira u ovim oblastima u masovnu proizvodnju dovelo je do znatnog poboljšanja privrednog i ekonomskog položaja stanovništva kod kojeg je prihvaćen kao univerzalna hrana sposobna da nadoknadi loše žetve strnih žita.

Krompir predstavlja važan prehrambeni proizvod i veoma raširenu namirnicu u svetu. Spada među najvažnije poljoprivredne kulture, prema obimu proizvodnje, mestu i značaju u ishrani. Pripada redu

najintenzivnijih kultura i jedan je od najznačajnijih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Ovakav značaj je dobio zbog svoje izvanredno visoke prehrambeno-fiziološke vrednosti kao životna namirnica (*Kus, 1987.*).

Prehrambeno-fiziološki značaj krompira u poređenju sa drugim osnovnim prehrambenim proizvodima ima značajnu prednost. Pri istim klimatskim i zemljišnim uslovima, krompir po jednom hektaru donosi 16,7 miliona kilo-kalorija, dok pšenica i raž donose 12,2 odnosno 9,8 miliona kilo-kalorija. Ako se uzme u obzir visoka dijetetska vrednost krompira, može se zaključiti da je proizvodnja hrane od krompira još uvek najadekvatnija i najperspektivnija sa stanovišta mogućnosti obezbeđivanja sirovinske baze (*Jakovljević, 1995.*).

Pored toga što služi u ljudskoj ishrani, jedan deo krompira koristi se za potrebe hemijske, prehrambene i farmaceutske industrije, upotrebljava se i kao visokovredna stočna hrana. Koristi se za različite namene proizvodnju skroba, alkohola, dekstrina, glukoze, kaučuka, svile, lepka, hartije i sl. Preko 85 različitih industrija koristi krompir kao sirovinu od koje se dobija više od hiljadu proizvoda (*Vlahović, 2003.*).

Važan je agrotehnički značaj krompira koji se ogleda u poboljšanju zemljišnih uslova, što ga svrstava u dobre preduseve. Mladi krompir ostavlja čisto zemljište, što je posebno značajno sa dobro izbalansiranim nivoom hraniva. Kako se rani krompir vadi u drugoj polovini maja i tokom juna meseca, obezbeđuje mogućnost gajenja druge kulture u istoj godini. Cena mladog krompira je uvek visoka što ga svrstava u veoma ekonomične kulture za proizvodnju.

1.1. NUTRITIVNA VREDNOST KROMPIRA

Krompir je značajan izvor ugljenih hidrata, naročito skroba (19%), koji je veoma važan u ishrani jer, između ostalog, obezbeđuje organizmu deo potrebne energije (energetska vrednost 100 grama krompira iznosi prosečno 257 kj.). Sadrži znatne količine belančevina (oko 2%). Smatra se da je biološka vrednost belančevina iz krompira dvostruko veća od onih iz pšeničnog brašna i približna je belančevinama mleka (oko 80%), što proističe iz sadržaja amino kiselina kojim najviše obiluje zreo krompir odmah po vađenju iz zemlje. One sadrže sve esencijalne aminokiseline koje čovek mora da uzima sa hranom, jer ih sam ne može stvarati (*Ljubisavljević, 1990.*). Krompir srednje veličine (oko 150 gr.) obezbeđuje 21% dnevne potrebe ljudskog organizma za kalijumom, takođe

6. LITERATURA

- Babović, J., Lazić, B., Malešević, M., Gajić, Ž.: Agrobiznis u ekološkoj proizvodnji hrane, Naučni institut za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad, 2005.
- Bošnjak, Đ.: Potrebe krompira za vodom u klimatskim uslovima Vojvodine, VI međunarodni simpozijum "Povrće i krompir", Zbornik radova, Novi Sad, 1994.
- Božidarević, D., Vlahović, B., Zejak, B.: Promet poljoprivredno-prehrambenih proizvoda - činilac unapređenja proizvodnje, Agroekonomika, 26, Novi Sad, 1997.
- Bugarčić, Ž., Bročić, Z., Kovačević, D.: Proučavanje nekih perspektivnih hibrida krompira u različitim agroekološkim uslovima, VI međunarodni simpozijum "Povrće i krompir", Zbornik radova, Novi Sad, 1994.
- Bugarčić, Ž., Vasiljević, Z.: Izvor optimalne tehnologije u savremenoj proizvodnji krompira, Poljoprivredne aktuelnosti, INP, 1-2/95, Beograd, 1995.
- Čepl, J., Kasal, P.: Low input potato technology production, Savremena poljoprivreda, Vol 54, 3/4, 2005
- Cvijanović D.: Savremeni marketing u funkciji ekologije, IEP, Novi Sad, 1996.
- Cvijanović, D., Cvijanović, Gorica, Živković, Verica: Zbornik radova V savetovanje "Savremena proizvodnja povrća", Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 2004.
- Cvijanović, D., Milenković, S.: Marketing poslovna orijentacija agro-industrijskog preduzeća, Zbornik radova sa simpozijuma Inovacije u agrobiznis menadžmentu, Aranđelovac, 1995.
- Cvijanović, D., Popović, Vesna, Cvijanović, Gorica, Simonović, Vesna: Organizovanje i razvoj poljoprivredne proizvodnje i marketinga u ekološkim zaštićenim područjima Srbije, X naučno-stručno savetovanje agronoma Republike Srpske sa međunarodnim učešćem; Poljoprivredni fakultet – Banja Luka, 2004.
- Cvijanović, D., Popović, Vesna: Marketinška orijentacija preduzeća uslov razvoja malih i srednjih preduzeća u agrobiznisu Srbije, Ekonomika Poljoprivrede, Beograd, 2002.

- Cvijanović, D.: Dimenzija marketing koncepta preduzeća u tranzitnom periodu, Ekonomika poljoprivrede, Beograd, 1996.
- Dimitrijević, M.: Snabdevanje gradova svežim povrćem i voćem preko zelenih pijaca, sa posebnim osvrtom na grad Niš, Marketing poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, Novi Sad, 1977.
- Dujmović, I.: Konceptija proizvoda u planiranju strategije marketinga, Marketing, broj 6, Beograd, 1975.
- Đokić, A., Jakovljević, M.: Kako se postižu visoki prinosi krompira, Zadruga knjiga, Beograd, 1960.
- Đorđević, M., Jovanović, G.: Uticaj veličine semenskih krtola na prinos krompira, Savremena poljoprivreda, Novi Sad, 1994.
- Đurovka, M, Ilin, Ž.: Stanje i perspektive u proizvodnji krompira, Zbornik radova Instituta za ratarstvo i povrtarstvo, 20, Novi Sad, 1992.
- Đurovka, M., Ilin, Ž.: Značaj agrotehničkih mera u proizvodnji krompira, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, Guča, 1992.
- Vasiljev, S.: Primena marketinga u preduzeću - neke osobenosti razvoja, Marketing, Beograd, 1994.
- Vlahović, B., Ilin, Ž., Umićević, Biljana.: Stanje i mogućnosti za plasman povrća na međunarodno tržište, Savremeni povrtar, naučno-stručni časopis, Broj 3-4, Novi Sad, 2002.
- Vlahović, B., Puškarić, A.: Obeležja proizvodnje krompira u balkanskim zemljama, XII savetovanja o biotehnologiji, Zbornik radova, Čačak, 2007.
- Vlahović, B., Stevanović, S., Tomašević, D., Zelenjak, M.: Agrarna proizvodnja u Republici Srbiji, DAES, Novi Sad, 2006.
- Vlahović, B.: Marketing, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 2004.
- Vlahović, B.: Osnovne karakteristike tržišta krompira u SAP Vojvodini, Agroekonomika, 17, Novi Sad, 1988.
- Vlahović, B.: Potrošnja poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u svetu i SR Jugoslaviji, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 1999.
- Vlahović, B.: Tržište poljoprivredno- prehrambenih proizvoda-specijalni deo-knjiga II, Poljoprivredni fakultet, Novi Sad, 2003.
- Etker, A.: Krompir, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.
- FAO Commodities and Trade Division - International Potato Center: Potatoes in the 1990s : situation and prospects of the world potato economy, International Potato Center,FAO, Rome, 1995.
- Glišić, S.: Proizvodnja krompira, Zadrugar, Sarajevo, 1983.

- Greene, J. W. i sar.: Instant mashed potatoes from dehydrated granules, *Food Ind*, 19, 1947.
- Grupa autora: Agrarni program - osnove razvoja sela, poljoprivrede i prehrambene industrije Autonomne Pokrajine Vojvodine, Novi Sad, Izvršno veće AP Vojvodine, 2001.
- Ilin, Ž., Đurovka, M., Marković, V.: Uticaj đubrenja krompira organskim i mineralnim đubrivima na sadržaj i prinos skroba, VI međunarodni simpozijum "Povrće i krompir", Zbornik radova, Novi Sad, 1994.
- Ilin, Ž., Đurovka, M., Marković, V.: Uticaj navodnjavanja i mineralne ishrane na kvalitet krompira, Second Balkan Symposium on Vegetables and Potatoes, *Acta Horticulturae*, 579, 2002.
- Ilin, Ž., Đurovka, M., Marković, V.: Uticaj navodnjavanja na prinos i kvalitet krompira, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, Guča, 1992.
- Jakovljević Miroslav: "Krompir", Beograd, 1995.
- Jakovljević, M i sar.: Kretanja u proizvodnji, preradi, prometu i potrošnji krompira u svetu i Jugoslaviji, Centar za unapređenje poljoprivredne proizvodnje SR Srbije, Stručni materijali broj 2, Beograd, 1972.
- Jakovljević, M.: Krompir, Zadržna knjiga, Beograd, 1960.
- Jakovljević, M.: Razvoj industrijske proizvodnje hrane od krompira, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, Guča, 1992.
- Jakovljević, M.: Stanje i mogućnosti prerade krompira u oplemenjene proizvode u Jugoslaviji, Dokumentacija za tehnologiju i tehniku u poljoprivredi, 1-2, Beograd, 1974.
- Jakovljević, M.: Gajenje krompira, Nolit, Beograd, 1978.
- Jevtić, S., Vasiljević, Z.: Kultura krompira u svetu i kod nas, Zbornika radova sa simpozijuma: Povrće i krompir, Novi Sad.
- Jevtić, S.: Predlog ekonomskih, proizvodnih i organizacionih mera za unapređenje proizvodnje i prerade krompira, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, Guča, 1992.
- Kotler, P.: The major tasks of marketing, *Journal of marketing*, 1989.
- Kus, M.: Prehrambena vrednost krompira i neke osobenosti njegove proizvodnje i potrošnje u Jugoslaviji, *Hrana i razvoj*, Beograd, 1987.
- Kus, M.: Stanje, problemi i perspektive proizvodnje semenskog krompira u Jugoslaviji, *Semenarstvo* broj 4-5, Zagreb, 1988.

- Lazar, M. E. i sar.: The WRRL direct process for potato granules, Food Tehnology, 1964.
- Lazić, B., Đurovka, M., Marković, V., Ilin, Ž.: Povrtarstvo, Novi Sad, 1998.
- Ljubisavljević, M.: Životne namirnice, Beograd, 1990.
- Maksimović, P., Bročić, Z.: Proizvodnja krompira, Agronomski fakultet, Čačak, 2005.
- Maksimović, S. Petar.” Proizvodnja krompira”, Beograd, 1996.
- Miladinović, Ž., Stefanović, D., Vasiljević, Z., Milošević, D.: Aktuelni problemi proizvodnje krompira i pasulja na brdsko planinskom području, Monografija: Brdsko-planinska područja – stanje, perspektive i razvoj zadrugarstva i sela, 1995.
- Milošević, D.: Proizvodnja krompira, XXXV Seminar agronoma, Zbornik radova Naučnog instituta za ratarstvo i povrtarstvo, Novi Sad, 2001.
- Milošević, D.: Sorte krompira - krompir u Jugoslaviji i svetu, agrotehnika, zaštita, skladištenje, opis sorti, Institut za istraživanja u poljoprivredi "Srbija", Beograd, 2000.
- Mitrović, D., Simović, M.: Intenzifikacija mehanizacije u proizvodnji krompira na brdsko-planinskom području, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, 81-85, Guča, 1992.
- Momirović, N., Mišović, M., Bročić, Z.: Savremena tehnologija gajenja krompira za različite namene, Arhiv za poljoprivredne nauke, Vol. 61, 215, Beograd, 2003.
- Mullins, E., Milbourne D., Petti, C., Doyle-Prestwich, B., Meade, C.: Krompir u eri biotehnologije, Trends in plant science, vol. 11, 2006.
- Narandžić, M.: Proizvodnja krompira, Niro Zadrugar, Sarajevo, 1989.
- Niketić-Aleksić, Gordana, : Prerada voća-stanje i budući razvoj, Hrana i razvoj, Beograd, 1987.
- Nikolić, C.: Tržište merkantilnog i semenskog krompira u SR Jugoslaviji, Zbornik radova sa Jugoslovenskog savetovanja: uslovi, mogućnosti proizvodnje, prerade i tržišta krompira, 137-142, Guča, 1992.
- Nikolić, M., Milošević, D.: Malina, kupina i krompir: proizvodnja zdravstveno bezbedne hrane, zaštita čoveka i životne sredine, Ekološko društvo Dragačevo, Guča, 2002.
- Paraušić, Vesna, Cvijanović, D., Subić, J.: Afirmacija udruživanja i marketinga u funkciji kreiranja konkurentnosti agrarnog sektora Srbije, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd, 2007.

- Popović, M.: Proizvodnja i potrošnja povrća u Jugoslaviji-stanje i perspektive, Hrana i razvoj, Beograd, 1987.
- Puškarić, A., Đurić, I., Radojević, V.: Proizvodnja krompira kao faktor ekonomskog rasta na poljoprivrednim gazdinstvima u AP Vojvodini, Međunarodni naučni skup: Multifunkcionalna poljoprivreda i ruralni razvoj-očuvanje ruralnih vrednosti,tematski zbornik, knjiga I, Beograd-Beočin, 2007.
- Ranđelović, N.: Specifičnosti agromarketinga u uslovima poremećenih odnosa na tržištu hrane, Simpozijum: „Marketing hrane u funkciji unapređenja ishrane”, Sombor, 1985.
- Simić, J., Ranđelović, V., Stefanović, R.: Rejonske tendencije razvoja proizvodnje krompira u Republici Srbiji, Zbornik radova “I Balkanski simpozijum: Povrće i krompir”, Beograd, 1996.
- Shepherd, A.: Associations of market traders: their roles and potential for further development, Agricultural management, marketing and finance services, FAO, Rome, 2005.
- Stefanović, R.: Tendencije, faktori i mogućnosti povećanja proizvodnje krompira u Republici Srbiji, Magistarska teza, Poljoprivredni fakultet, Beograd, 1997.
- Štrbac, Maja., Vlahović, B., Cvijanović, D.: Obeležja potrošnje povrća u Evropi, Ekonomika poljoprivrede, tematski broj, Međunarodni naučni skup: Multifunkcionalna poljoprivreda i ruralni razvoj - razvoj lokalnih zajednica, Beograd, 2006.
- Štrbac, Maja: Uperedna analiza potrošnje poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd.

STATISTIČKA DOKUMENTACIJA

- Anketa o potrošnji domaćinstva, Republički zavod za statistiku, Beograd
- Bilten "Opštine u Republici Srbiji", Republički zavod za statistiku, Beograd
- Bilten "Promet poljoprivredno-prehrambenih proizvoda", Savezni zavod za statistiku, Beograd
- Bilten "Ratarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo", Savezni zavod za statistiku, Beograd
- FAO Production Yearbook, za navedene godine, Rim, 2005.
- FAO Trade Yearbook, za navedene godine, Rim, 2005.
- Statistika spoljne trgovine, Republički zavod za statistiku, Beograd

WEB SAJTOVI

- www.fao.org
- www.11er.at
- www.foodandhealth.com
- www.healthypotato.com
- www.minpolj.sr.gov.yu
- www.nutrition.org.yu
- www.nutritiondata.com
- www.povrće.com
- www.serbiafood.co.yu

7. BIOGRAFIJA

Anton Puškarić je rođen 24.09.1979. godine u Vrbasu. Osnovnu školu "20. Oktobar" i srednju tehničku školu "4. juli" završio je u Vrbasu. Na odsek za ratarstvo i povrtarstvo Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu upisao se školske 1998/99. godine, a diplomirao na istom fakultetu 05.11.2004. godine, odbranivši diplomski rad pod nazivom "Regionalna disperzija proizvodnje povrća u Vojvodini", čime je stekao zvanje diplomiranog inženjera poljoprivrede. Iste godine upisao je poslediplomske studije na istom fakultetu, smer marketing poljoprivredno prehrambenih proizvoda. Dobitnik je izuzetne nagrade Univerziteta u Novom Sadu, za objavljeni naučni rad, koja je dodeljena 14. januara 2005. godine. Magistrirao je 20.06.2007. godine, na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu.